

ภาวะไข้ชักในเด็ก

พญ.สุภารัตน์ เจริญสันติ

พญ.กาญจนาวี สังข์เปรม

ชักจากไข้คืออะไร

อาการชักที่เกิดจากไข้เป็นตัวกระตุ้น โดยพบได้ประมาณ 3% ในเด็กอายุในช่วงอายุ 6 เดือน-5 ขวบ ส่วนมากไข้มักสูงเกิน 39 องศาเซลเซียส การวินิจฉัยอาการชักจากไข้ต้องแยกจาก อาการชักจากสาเหตุอื่นๆออกไปก่อน ที่สำคัญคือ การติดเชื้อในระบบประสาท เช่น ไข้สมองอักเสบ ไข้เยื่อหุ้มสมองอักเสบ ซึ่งสามารถแยกได้จากประวัติ การตรวจร่างกายทางระบบประสาท และการเจาะตรวจน้ำไขสันหลัง ซึ่งจำทำในกรณีที่ตรวจร่างกายได้ไม่ชัดเจน โดยเฉพาะในเด็กที่อายุต่ำกว่า 12 เดือน การวินิจฉัยและการรักษาที่ล่าช้าจะส่งผลกระทบต่อสมองของเด็กเป็นอย่างมาก

ในส่วนสาเหตุของการชักจากไข่นั้นยังไม่ชัดเจน แต่คาดว่าน่าจะเกิดจากการที่ระบบสมองของเด็กเล็กยังไม่พัฒนาสมบูรณ์ เมื่อมีสิ่งกระตุ้นคือการติดเชื้อและไข้สูงจึงทำให้เกิดการชักได้ และมักเกี่ยวข้องกับประวัติการชักในครอบครัว เช่น บิดา มารดาหรือพี่น้องร่วมบิดามารดาเคยมีประวัติไข้ชักตอนเด็กๆ

ลักษณะอาการชักจากไข้สูงโดยทั่วไป คือ อาการชักเกร็งกระตุกทั้งตัว เป็นระยะเวลา น้อยกว่า 15 นาทีหลังชักการรู้สึกตัวกลับมาปกติและมักไม่ชักซ้ำอีกในการป่วยครั้งนั้น แต่ถ้าอาการชักเป็นแบบซับซ้อน เช่น มีอาการชักแขนขาข้างใดข้างหนึ่ง ชักนานเกิน 15 นาที มีการชักซ้ำในการป่วย 1 ครั้ง หรือภายใน 1 ชม. ยังมีอาการซึม ไม่ค่อยรู้สึกตัว ไม่ตอบสนอง อาการเหล่านี้ต้องหาสาเหตุเพิ่มเติมทางระบบประสาท เช่น อาจใช้การเจาะหลังเพื่อเอาน้ำไขสันหลังไปตรวจหาการติดเชื้อในระบบประสาท ตรวจ x-ray คอมพิวเตอร์สมอง หรือการทำคลื่นไฟฟ้าสมอง

การชักจากไข้สูงจะมีอันตรายอะไรในระยะยาวหรือไม่?

การชักจากไข้สูงจะไม่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสมอง ถ้าการชักนั้นเป็นการชักจากไข้สูงแบบทั่วไป ไม่มีสาเหตุอื่นๆใน แต่ถ้าพบว่าสาเหตุการชักเกิดจากความผิดปกติในสมองเช่น ไข้สมองอักเสบ หรือมีการชักต่อเนื่องยาวนานผิดปกติ เกิน 30 นาที โดยไม่ได้รับการรักษา ก็มีความเสี่ยงที่จะเกิดความผิดปกติของสมองและพัฒนาการได้

มีโอกาสชักซ้ำได้อีกหรือไม่ จะต้องกินยากันชักเพื่อป้องกันการชักครั้งต่อไปหรือไม่?

อาการชักจากไข้สูงสามารถเกิดมากขึ้นหลังจากมีการชักครั้งแรก ยิ่งอายุตอนชักครั้งแรกน้อยแค่ไหน โอกาสชักซ้ำก็จะมีมาก พบว่าเมื่อชักครั้งแรกที่อายุ < 1 ขวบ มีโอกาสชักซ้ำ 50 % ในขณะที่ ถ้าชักครั้งแรกที่อายุ < 2 ขวบ มีโอกาสชักซ้ำ 30 % อย่างไรก็ตาม อาการชักจากไข้แบบปกติหลายๆครั้งก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านสมองของเด็กเช่นกัน ดังนั้นการให้ยากันชักกินเป็นประจำเพื่อป้องกันการชักจากไข้สูงมักจะมีผลข้างเคียงมากกว่า เช่น แพ้ยา พัฒนาการด้านการเรียนรู้ช้าจากการที่ยากดการทำงานของสมอง แต่ในกรณีที่ชักรูปแบบซับซ้อนที่มีผลกับสมอง กุมารแพทย์จะพิจารณาการให้ยากันชักเป็นรายๆไป

ผู้ป่วยเด็กที่ชักจากไข้สูง จะโอกาสที่จะเป็นโรคลมชักในอนาคตหรือไม่

โดยทั่วไปชักจากไข้สูงปกติกับโรคลมชัก ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน โอกาสที่จะกลายเป็นโรคลมชักในอนาคตน้อยกว่า 1% เทียบแล้วใกล้เคียงเด็กปกติที่ไม่เคยมีอาการชักจากไข้เลย แต่ในกรณีที่เด็กมีความเสี่ยงทางพันธุกรรม เช่น มีประวัติโรคลมชักในครอบครัว เด็กมีความผิดปกติทางสมองและพัฒนาการร่วมด้วยอยู่ก่อนแล้ว หรือการชักจากไข้นั้นเป็นแบบซับซ้อนที่กล่าวมาอย่างใดอย่างหนึ่ง โอกาสที่จะกลายเป็นโรคลมชักอยู่ที่ 1%และถ้ามีความเสี่ยง 2 อย่างขึ้นไปโอกาสที่จะกลายเป็นโรคลมชักอยู่ที่ 10%

วิธีการดูแลหัดชัก

สิ่งที่คุณพ่อคุณแม่ต้องทำเป็นอย่างแรกคือ"มีสติ" อย่าตกใจ ดูนาฬิกาเวลาที่ลูกเริ่มชัก รีบเช็ดตัวลดไข้ให้เร็วที่สุด ตะแคงตัวเด็กเพื่อป้องกันการอาเจียนแล้วสำลัก ไม่นำสิ่งของใส่ในปากเด็ก จะทำให้เกิดการบาดเจ็บในปากหรือสิ่งของอาจหลุดเข้าไปในลำคอ ทำให้มีการอุดกั้นทางเดินหายใจตามมาได้ โดยส่วนใหญ่ อาการชักจากไข้มักเป็นไม่นานและหยุดเอง หลังหยุดชักมักกลับมาปกติ ถ้าชักนาน ชักซ้ำหรือมีอาการซึม ไม่ตอบสนองหลังชัก ควรโทรตามรถพยาบาลหรือรีบมาโรงพยาบาลทันที หลังหยุดชักให้ดูเวลาอีกครั้งว่าลูกชักไปนานเท่าไร

การป้องกันการชักจากไข้

การป้องกันชักจากไข้ คือการไม่ปล่อยให้เด็กขึ้นสูง ด้วยการเช็ดตัวลดไข้และการกินยาลดไข้ ได้แก่ ยาพาราเซตามอล สามารถกินได้ทุก 4 ชม.สำหรับยาลดไข้สูงเช่น Ibuprofen หรือบรูเฟนและaspirin นั้นถ้าไม่จำเป็นไม่แนะนำให้รับประทานเพราะมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการใช้ยาได้หลายอย่าง เช่น เลือดออกในกระเพาะหรือเกิดภาวะ Ryne syndrome

การใช้ cool pack/cold pad ที่ใช้แปะหน้าผากกันไม่มีประโยชน์ พื้นที่ผิวหน้าผากน้อยเกินไปกับการระบายความร้อน ที่สำคัญที่สุด คือการเช็ดตัวลดไข้

การเช็ดตัวลดไข้

การเช็ดตัวหรืออาบน้ำให้ใช้น้ำอุณหภูมิปกติ ไม่ต้องใช้น้ำเย็นหรือน้ำที่อุ่นเกินไป การเช็ดตัวที่ถูกต้องสำคัญมาก จะช่วยลดไข้ได้เร็ว สิ่งที่ต้องเตรียม คือ อ่างน้ำใส่น้ำปกติ ผ้าขนหนู3-4ผืน

ขั้นตอนการเช็ดตัวลดไข้

ขั้นตอนแรก ถอดผ้าให้หมด การเช็ดตัวให้เช็ดย้อนรูขุมขนตามแขนขา เช็ดขึ้นจากปลายแขนปลายขามาลำตัว เช็ดด้วยแรงพอสมควรให้ตัวเริ่มแดงๆ เพื่อเป็นการเปิดรูขุมขนและให้เส้นเลือดที่ผิวหนังขยายตัวคายความร้อน การเช็ดตัวแบบลูบๆเบาๆ ไม่ค่อยได้ช่วยไข้ลดลง หลังจากนั้น ให้วางผ้าหมาดๆตามบริเวณข้อพับแขนขาเพื่อช่วยระบายความร้อน หลังจากเช็ดตัวไปประมาณ 10-15 นาทีแล้วให้วัดไข้ซ้ำ ถ้าไข้ไม่ลงก็เช็ดไปเรื่อยๆจนกว่าไข้จะลง